

«Քայլ առ քայլ» բարեգործական հիմնադրամ

«Նախադպրոցական հաստատության մանկավարժական աշխատողների մասնագիտական կարողությունների և հմտությունների զարգացման» ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝ Ինտեգրված պարապմունքների կազմակերպումը՝ կարողունակահեն կրթական մոտեցման համատեքստում:

Դաստիարակ՝ Գայանե Հայրապետյան

Մանկապարտեզ՝ «Երևանի N 9 մսուր-մանկապարտեզ» ՀՈԱԿ

2023թ.

ԲՈՎԱՆ ԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- Ներածություն-----3
- Գլուխ 1- Նախադպրոցական կրթական ծրագրային բաղադրիչների համադրման սկզբունքի վրա հիմնված ինտեգրված պարապմունքները-----5
- 1.1-Ոլորտային վերջնարդյունքների ապահովումը ինտեգրված պարապմունքների միջոցով-----6
- 1.2- Ինտեգրված պարապմունքների կազմակերպման անհրաժեշտությունը ժամանակակից նախադպրոցական կրթական համակարգում-----9
- 1.3- Ինտեգրված պարապմունքների տեսակները-----10
- 1.4-Ինտեգրված պարապմունքներ կազմակերպելու Հիմնական պահանջները-12
- Գլուխ 2- Պարապմունքի պլան, պարապմունքի ընթացք-----13
- Դիտորդներ-----18
- Եզրակացություն-----19
- Գրականության ցանկ-----20

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ժամանակակից նախադպրոցական մանկավարժության կարևորագույն խնդիրն է՝ նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում ձևավորել և զարգացնել նախադպրոցական կրթական չափորոշչին ու կրթական ծրագրային պահանջներին համապատասխան սաների գիտելիքների, կարողությունների, հմտությունների, անձի ներդաշնակ զարգացման մակարդակ: Ցավոք, մինչ օրս ուսումնական գործընթացը մանկապարտեզում դեռևս պահպանում է գիտելիքների փոխանցման և յուրացման շատ հին մոտեցումներ: Ավանդական դասավանդման մեթոդները չեն կարողանում տալ սանին գլխավորը՝ սովորելու բերկրանքը, ինչն էլ իր հերթին սանի մոտ հանգեցնում է ստեղծագործելու ցանկության կորստի:

Ներկայիս հասարակությունը պահանջում է ակտիվ քաղաքացիներ, ովքեր ունակ կլինեն տալ ոչ ստանդարտ լուծումներ, կունենան ստեղծագործական մտածողություն, ճկուն միտք:

Սանի ապագա ստեղծագործական անհատականությունը զարգացնելու համար անհրաժեշտ են պայմաններ՝

- ✓ *Կազմակերպչական*
- ✓ *Ուսումնաստանդակ*
- ✓ *Նյութատեխնիկական*
- ✓ *մասնագիտական*

Եվ այս ամենի հիմքում պետք է դրվի ինտեգրված պարապմունքների կազմակերպումը և անցկացումը, սանի մոտ ալգորիթմային մտածողության զարգացումը, արվեստի ճյուղերի, խաղային տեխնոլոգիաների կիրառումը ուսուցման գործընթացում:

Ինտեգրված պարապմունքի ընթացքում կարելի է ինտեգրել մանկավարժական գործընթացի ցանկացած բաղադրիչ՝ նպատակ, բովանդակություն, ուսուցման մեթոդ և միջոց: Տարբեր է նաև ինտեգրված պարապմունքի տևողությունը: Բայց առավելաբար օգտագործում են երկու կամ երեք պարապմունքի ժամ՝ միավորված մեկ պարապմունքի մեջ: Այսպիսի պարապմունքի կազմակերպմամբ կարելի է ընդլայնել փոխանցվող ինֆորմացիան, փոփոխել ուսումնասիրության շրջանակները, խորացնել հասկացողությունը, հստակեցնել հասկացություններն ու օրենքները, ընդհանրացնել

թեման, միավորել սովորողների փորձն ու դրա ըմբռնման տեսական մասը, համակարգել ուսումնասիրված նյութը: Այս տիպի պարապմունքները կարելի է անցկացնել տարբեր առարկաներից: Ինտեգրված պարապմունքները միավորում են տարբեր առարկաների մասնագետների ուժերը և ստեղծում միջառարկայական կապերով հարուստ պարապմունքի օրինակներ:

Այս թեմայի նպատակն է ընդգծել ինտեգրված ուսուցման նշանակությունը կրթության որակի բարձրացման գործընթացում, միջառարկայական կապերի հիման վրա առարկայի կամ երևույթի համակողմանի ուսումնասիրումը, շրջապատող միջավայրի գիտակցված ընկալումը՝ երեխաների ճանաչողական գործունեության ակտիվացման բազմազան միջոցների կիրառմամբ:

<<Սանի լիարժեք ներդաշնակ զարգացման աղբյուրը նրա ճանաչողական, մտավոր, ստեղծագործական գործունեությունն է, որն ուղղված է ազգային, համամարդկային արժեքների, մշակութային ժառանգության պատմականորեն կազմավորված ձևերի յուրացմանը:

ԳԼՈՒԽ 1

ՏԵՍԱԿԱՆ ՄԱՍ

Նախադպրոցական կրթական ծրագրային բաղադրիչների համադրման սկզբունքի վրա հիմնված ինտեգրված պարապմունքները

Նախադպրոցական կրթության որակի բարձրացումը պետությունը, հասարակությունը համարում են որպես գերակա խնդիր, և դրա իրագործման կարևորագույն երաշխիքն է՝ ստեղծել անհրաժեշտ համակողմանի նպաստավոր պայմաններ երեխայի լիարժեք և ներդաշնակ զարգացումն ապահովելու, սահուն անցումով դպրոցական ուսուցմանը նախապատրաստվելու գործընթացին>>

(Հ. Միսոյան)

«Ինտեգրում» (Integr-ամբողջ) - լատիներենից թարգմանաբար նշանակում է վերականգնում, համալրում, մասերի միավորում մեկ ամբողջի մեջ՝ ոչ թե մեխանիկորեն, այլ փոխադարձ ներթափանցմամբ: Նշանակում է համատեղել գիտելիքները տարբեր կրթական ոլորտներից՝ լրացնելով միմյանց: Օրինակ՝ երաժշտության, գրականության, նկարչության ստեղծագործությունների միջոցով այնպիսի հասկացության դիտարկում, ինչպիսին է «տրամադրությունը»:

Ինտեգրված պարապմունքների անցկացման ձևը ոչ ստանդարտ է, հետաքրքիր: Պարապմունքի ընթացքում տարբեր տեսակի աշխատանքների կիրառումը բարձր մակարդակի վրա է պահում սանի ուշադրությունը, ինչը թույլ է տալիս խոսել պարապմունքի բավարար արդյունավետության մասին: Ինտեգրված պարապմունքները բացահայտում են զգալի մանկավարժական հնարավորություններ, էապես մեծացնում են սանի ճանաչողական հետաքրքրությունը, նպաստում են երևակայության, ուշադրության, մտածողության, խոսքի, հիշողության, տրամաբանության և հուզական ինտելեկտի զարգացմանը:

Մանկավարժական պրակտիկայում դրական արձագանքներ են սկսել ստանալ ինտեգրված պարապմունքները՝ կառուցված նախադպրոցական կրթական ծրագրային բաղադրիչների համադրման սկզբունքի վրա: Դրանք են՝

✓ *Խոսքի զարգացում՝ ԽԶ*

- ✓ Մաթեմատիկական փարրական պատկերացումներ՝ ՄՏՊ
- ✓ Ինձ շրջապատող աշխարհը՝ ԻՇԱ
- ✓ Կերպարվեստ և կառուցողական աշխատանք՝ ԿԿԱ
- ✓ Երաժշտություն՝ Ե
- ✓ Ֆիզկուլտուրա՝ Ֆ

1.1 Ոլորտային վերջնարդյունքների ապահովումը ինտեգրված պարապմունքների միջոցով

Ինտեգրվում են աշխատանքի այնպիսի տեսակներ, որոնք նպատակաուղղված են ապահովելու նախադպրոցական կրթական չափորոշչով սահմանվող վերջնարդյունքները: Դրանք են՝

- ✓ շարժողական ոլորտ (Շ)
- ✓ խոսքի և հաղորդակցական ոլորտ (ԽՀ)
- ✓ հուզական, սոցիալ-անձնային ոլորտ (ՀՍԱ)
- ✓ իմացական ոլորտ (Ի)
- ✓ ինքնասպասարկման անվտանգության, առողջ ապրելակերպի ոլորտ (ԻԱԱ)

Այս ոլորտային վերջնարդյունքների համագումարը սանի մոտ ձևավորում է հետևյալ կարողունակությունները:

1. Լեզվական և հաղորդակցական կարողունակություն՝

Սանը տիրապետում է գրական հայերենին, հաղորդակցվում տարբեր իրավիճակներում և միջավայրերում, դրսևորում խոսքային և ոչ խոսքային ակտիվություն՝ մասնակցություն ունենալով հասարակական կյանքին: Ունակ է կողմնորոշվել լեզվական միավորներում՝ հնչյուն, բառ, նախադասություն, ունի տարրական պատկերացումներ վանկի, հնչյունի, տառի մասին:

2. Ճանաչողական և մոտիվացիոն կարողունակություն՝

Սանը, իր տարիքին համապատասխան, ընդունակ է լինում պատճառահետևանքային կապեր տեսնել երևույթների, իրադարձությունների միջև: Նա ակտիվ ներգրավվում է գործունեության տարբեր ձևերի, մտավոր տարբեր գործողությունների, նոր բացահայտումների մեջ: Դրսևորում է ակտիվություն, հետաքրքրասիրություն, ճանաչողական հետաքրքրություն աշխարհի, առարկաների և երևույթների հանդեպ:

3. Ինքնաճանաչողական և սոցիալական կարողունակություն՝

Սանը ճանաչում է իր արտաքին առանձնահատկությունները, ձեռք է բերում սեռադերային պատկերացումներ: Երեխան ունի պատկերացում սեփական հնարավորությունների մասին, վստահություն սեփական ուժերի և կարողությունների հանդեպ: Ընդունակ է ինքնակազմակերպվելու, դրսևորում է ինքնուրույնություն և ինքնասպասարկման հմտություններ: Երեխան ճանաչում է սեփական և այլոց հույզերը, կարողանում է կառավարել սեփական հույզերը: Շփման մեջ նախաձեռնող է, դրսևորում է ընկերակցելու, համագործակցելու հմտություններ:

4. Ժողովրդական և քաղաքացիական կարողունակություն՝

Նախադպրոցական տարիքում սանը տիրապետում է բարեվարքության պարզագույն կանոններին, դրսևորում է հարգանք և հոգատարություն շրջապատի հանդեպ, գնահատում է արարքների բարոյական ուղղվածությունը: Ճանաչում է հայրենիքը, Հայաստանի խորհրդանիշները (դրոշ, զինանշան, օրհներգ), դրսևորում է սեր և հարգանք հայրենի երկրի հանդեպ: Ունի տարրական պատկերացումներ սեփական իրավունքների և պարտականությունների մասին:

5. Թվային և մեդիա կարողունակություն՝

Սանն ունենում է տարրական պատկերացումներ մեդիայի վերաբերյալ, կողմնորոշվում է մեդիա բազմազանության մեջ: Նա կարողանում է օգտվել մեդիա

տարրական գործիքներից՝ միևնույն ժամանակ հասկանալով դրանց կիրառման հնարավոր վտանգները և այդ հարցում սեփական պատասխանատվությունը: Տարբերում է իրական և վիրտուալ աշխարհները, հասկանում է դրանց տարբերությունները:

6. Մշակութային կարողունակություն՝

Սանը կարողանում է գնահատել գեղեցիկը, ճանաչում և վերլուծում է հանրահայտ հայ և արտասահմանյան մանկագիրների գեղարվեստական ստեղծագործությունները: Դրսևորում է ընդգծված հետաքրքրասիրություն գեղարվեստական գործունեության հանդեպ, ունակ է երաժշտության, կերպարվեստային գործունեության տարբեր տեսակների, ազգային տոների ու ավանդույթների միջոցով արտահայտելու սեփական հույզերը, զգացմունքներն ու տպավորությունները:

7. Մաթեմատիկական և տեխնիկական կարողունակություն՝

Սանը կարողանում է կատարել պարզ մաթեմատիկական գործողություններ, համեմատում, հետազոտում է առարկաները, երևույթները, գտնում է տարբեր խնդիրների լուծումներ, ճանաչում է թվանշանները, տիրապետում է նախաթվային և թվային հասկացություններին, կարողանում է որոշել առարկաների քանակը, համեմատել դրանք ըստ մեծության, չափի, ձևի և գույնի, տարբերակել մասը և ամբողջը, երկրաչափական պատկերները ըստ հատկանիշների: Կարողանում է առարկաները տարբերակել նաև ըստ նյութի:

8. Տնտեսական կարողունակություն՝

Սանը կարողանում է համարժեք ճանաչել և վերլուծել մեծերի աշխատանքը և դրանից ստացված արդյունքները, գիտի տարբեր մասնագիտությունների անվանումներ և դրանց առանձնահատկությունները: Ցուցաբերում է տնտեսական պարզ հասկացությունների իմացություն, գիտի իր հետ առնչվող առարկաների ձեռքբերման եղանակները, կիրառում է տնտեսական պարզ բառապաշար: Ճանաչում է բնության երևույթները, գիտի բնության առանձին երևույթների վտանգների, դրանցից պաշտպանվելու մասին: Ունի տարրական պատկերացումներ շրջակա միջավայրի և

դրա պահպանման վերաբերյալ: Այդ գործում հասկանում է սեփական դերն ու նշանակությունը: Մասնակցում է այդ գործընթացին:

9. Ֆիզիկական կուլտուրայի կարողունակություն՝

Սանը պատկերացում ունի ֆիզիկական վարժությունների առողջարարական նշանակության, առողջ սննդի, առողջ ապրելակերպի վարման հիմնական կանոնների, ճիշտ կեցվածքի պահպանման մասին: Ընկալում է ֆիզիկական վարժությունների ճիշտ կատարման ձևը, ճանաչում և տարբերում է ամառային և ձմեռային մարզաձևերը: Երեխան ինքնուրույն կատարում է նմանողական շարժումներ, ընդհանուր զարգացնող վարժություններ: Վարժությունների կատարման ընթացքում, շարժախաղերում, թիմային խաղերում դրսևորում է ինքնուրույնություն, կարգապահություն, կամք, պատասխանատվություն, փոխօգնություն, ընկերասիրություն, նախաձեռնողականություն:

1.2 Ինտեգրված պարապմունքների կազմակերպման անհրաժեշտությունը ժամանակակից նախադպրոցական կրթական համակարգում

Նախադպրոցական կրթական համակարգում ինտեգրված պարապմունքներ կազմակերպելու անհրաժեշտությունը պայմանավորված է մի շարք պատճառներով.

1. Սաներին շրջապատող աշխարհը հայտնի է իր բազմազանությամբ և միասնությամբ, և հաճախ նախադպրոցական կրթական ծրագրի բաժինները, որոնք ուղղված են այս միասնության առանձին երևույթների ուսումնասիրմանը, պատկերացում չեն տալիս ամբողջ երևույթի մասին՝ այն բաժանելով առանձին հատվածների:
2. Ինտեգրված պարապմունքները զարգացնում են սաների ներուժը, խրախուսում են շրջապատող իրականության ակտիվ իմացությունը, պատճառահետևանքային կապերի ըմբռնումն ու հայտնաբերումը, տրամաբանության, մտածողության, հաղորդակցման հմտությունները:

3. Ինտեգրված պարապմունքների անցկացման ձևը ոչ ստանդարտ է, հետաքրքիր: Պարապմունքի ընթացքում տարբեր տեսակի աշխատանքների կիրառումը, բարձր մակարդակի վրա է պահում սաների ուշադրությունը, ինչը թույլ է տալիս խոսել պարապմունքի բավարար արդյունավետության մասին: Ինտեգրված պարապմունքները բացահայտում են զգալի մանկավարժական հնարավորություններ, թեթևացնում են հոգնածությունը, սաների գերլարվածությունը՝ անցնելով տարբեր գործունեության, էապես մեծացնում են ճանաչողական հետաքրքրասիրությունը, ծառայում են երևակայության, ուշադրության, մտածողության, խոսքի և հիշողության զարգացմանը:
4. Ինտեգրումը ժամանակակից հասարակության մեջ բացատրում է կրթության մեջ ինտեգրման անհրաժեշտությունը: Ժամանակակից հասարակությունը կարիք ունի բարձր որակավորում ունեցող լավ պատրաստված մասնագետների: Այս կարիքը բավարարելու համար կրթված մասնագետների վերապատրաստումը պետք է սկսվի մանկապարտեզից:
5. Ինտեգրումը հնարավորություն է ընձեռնում մանկավարժին ինքնաիրացման, ինքնադրսևորման, ստեղծագործելու համար, նպաստում է նրա կարողությունների բացահայտմանը:

1.3 Ինտեգրված պարապմունքների տեսակները

Ինտեգրված մոտեցումը համապատասխանում է նախադպրոցական դիդակտիկայի հիմնական պահանջներից մեկին. կրթությունը պետք է լինի փոքր ծավալով, բայց տարողունակ: Ինտեգրված պարապմունքի ընթացքում միշտ առանձնացվում է առաջատար առարկան, որը հանդես է գալիս որպես ինտեգրիչ և օգնող՝ նպաստելով նյութի խորացմանը, ընդլայնմանն ու հստակեցմանը: Ինտեգրված պարապմունքը կարող են միավորել ինչպես տարբեր առարկաներն իրենց ամբողջ ծավալով, այնպես էլ առանձին առարկաների բաղադրիչներ ու մեթոդներ: Օրինակ՝ կարելի է ինտեգրել առարկաների բովանդակությունը՝ պահպանելով առաջատար առարկայի ուսուցման մեթոդները, ինչպես նաև կարելի է ինտեգրել տարբեր

առարկաների ուսուցման մեթոդիկաները՝ պահպանելով մեկ առարկայի բովանդակությունը:

Այսօրվա մանկապարտեզներում ուսուցումը կազմակերպվում է առանձին առարկաներից ծրագրային գիտելիքների հաղորդման եղանակով, ինչն առանձին առարկաներից տրվող գիտելիքների ամբողջությունն է, հետևաբար աշխարհի մասին տալիս է մասնատված, ոչ ամբողջական պատկերացում: Համաաշխարհային մանկավարժական միտքը վկայում է, որ ուսուցման այս ձևը արդյունավետ չէ, և իբրև խնդրի լուծման ելք՝ առաջադրում է ինտեգրված ուսուցումը, որը միասնական մոտեցում է ցուցաբերում երևույթի ընկալմանը, գիտակցմանն ու յուրացմանը: Ինտեգրված ուսուցման ծրագրերը կազմվում են այնպես, որ մի առարկայից գիտելիքները հիմնվում են մեկ այլ կամ մի քանի այլ առարկաներից վերցրած գիտելիքների վրա: Սակայն ինտեգրումը տարբեր առարկաներից գիտելիքների տարանջատված միավորում չէ, այլ սերտորեն փոխկապակցված ամբողջություն:

Ժամանակակից մանկավարժական գրականության մեջ տարբերակվում են միավորված (ինտեգրված) պարապմունքի հետևյալ տեսակները.

- ✓ *Միջառարկայական՝ երկու առարկաներ միջև, օր.՝ խոսքի զարգացում-նկարչություն*
- ✓ *Բազմառարկայական՝ երկուսից ավել առարկաներ միջև, օր.՝ մաթեմատիկա-ապլիկացիա-երաժշտություն*

Անհրաժեշտ է միևնույն թեմայի բովանդակության շուրջ կառուցել ինտեգրված պարապմունք և հստակեցնել առաջադրանքը պարապմունքի յուրաքանչյուր փուլում: Անհրաժեշտ է ընդհանրական հասկացությունները ներկայացնել հաջորդականությամբ, կիրառելով երեխաների ճանաչողական գործունեության ակտիվացման տարբեր միջոցներ: Ինտեգրված պարապմունքն ուղղված է թեմայի ամբողջական բացահայտմանը գործունեության տարբեր ձևերի կիրառմամբ՝ խաղ, աշխատանքային գործունեություն, կերպարվեստային գործունեություն, պարապմունքներ: Մասնագիտական ուսումնասիրություններում մանրամասն վերլուծվել է ինտեգրված պարապմունքը՝ թե բովանդակային, թե կառուցվածքային

կողմերով: Ինտեգրված պարապմունքի կառուցվածքային կողմը պահանջում է նյութի հստակություն և տարբեր մեթոդիկաների միջև տրամաբանական կապի ապահովում: Դա կարող է իրականացվել պարապմունքի ընթացքում՝ ինտերակտիվ մեթոդների և ժամանակակից մոտեցումների կիրառմամբ:

Ինտեգրված պարապմունքին առաջարկվող թեմաներն են՝ «Ջուր», «Տարվա եղանակներ», «Կենդանական աշխարհ», «Տոնածառ», «Բնություն», «Հաց», «Անտառ», «Իմ մանկապարտեզը», «Հայրենիք», «Մարտի 8», «Ամանոր», «Հայոց բանակի օր», «Անվտանգ վարքագիծ» և այլն:

1.4 Ինտեգրված պարապմունքներ կազմակերպելու Հիմնական պահանջները

Ինտեգրված պարապմունք կազմակերպելու համար հարկավոր է իմանալ հետևյալ հիմնական պահանջները.

- ✓ ծրագրում ընդգծել յուրաքանչյուր ոլորտից նմանատիպ թեմաներ, որոնք ունեն ընդհանուր ասպեկտներ,
- ✓ բացահայտել կապերը գիտելիքի նմանատիպ տարրերի միջև,
- ✓ անհրաժեշտության դեպքում փոխել թեմայի ուսումնասիրության հաջորդականությունը,
- ✓ թեմայի ուսումնասիրության գործընթացում հաշվի առնել կոնկրետ առաջադրանքներ,
- ✓ պլանավորել պարապմունքի հիմնական նպատակն ու խնդիրը,
- ✓ պարապմունքի բովանդակության վերլուծություն,
- ✓ բացահայտել երեխաների օպորտունալ բեռնվածությունը (մտավոր, ֆիզիկական, խոսքային գործունեություն և այլն):
- ✓ գրականության ընտրանի

ԳԼՈՒԽ 2

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՄԱՍ

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

ԹԵՄԱ՝ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՏԱՐԻՔ՝ 5-6 ՏԱՐԵԿԱՆ

Ծրագրային բաղադրիչներ՝ Խոսքի զարգացում Նկարչություն		Կարողունակություններ՝ Լեզվական և հաղորդակցական Մշակութային
Փերջնարությունք	Ձևակերպում է հարցեր լսած բովանդակության շուրջ, քննարկում է դրա նպատակը: Պատկերում է ճուտիկ՝ հետևելով քայլաշարին	
Նպատակը՝ Զարգացնել սաների լսելու կարողությունը, կապակցված ինքնուրույն խոսքը: Զարգացնել գեղարվեստաստեղծագործական ունակությունները:	Անհրաժեշտ պարագաներ՝ Հեքիաթ նկարներով <<Երկինքը փուլ է գալիս>>, ձվի մակետ՝ մեջը ճուտիկ: Գունավոր մատիտներ, սպիտակ թղթեր:	
Իթանում	Գուշակիր թե ինչ կա տուփ/ձվի մեջ:	
Իմաստի ընկալում	Հեքիաթի ունկնդրում և համապատասխան նկարների ցուցադրում:	
Կշռադատման փուլ	Ինչի մասին էր հեքիաթը, արդյոք դուր եկավ:	

ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔԻ ԸՆԹԱՑՔԸ

Երկինքը փուլ է գալիս

Երեխաներին նստեցնել կիսաշրջան տալ տուփ/ձվի մակետը, որպեսզի թափահարեն և գուշակեն, թե ինչ կա այնտեղ: Գուշակելուց հետո կարդալ հեքիաթը ցուցադրել համապատասխան նկարները:

Լինում է, չի լինում մի Ճստիկ-ճուտիկ: Էս Ճստիկ-ճուտիկը մի օր ծածուկ մտնում է հարևան պարտեզը, որ քուջուջ անի:

Ցուցադրել նկարը

Մեկ էլ հանկարծ թփից մի վարդ է պոկվում, ընկնում է պոչին: Ճստիկ-ճուտիկը վախեցած դուրս է փախչում:

Ցուցադրել նկարը

Վազում է վազում, հասնում է Հավիկ-Մարիկին:

- Վա՛յ, Հավիկ-Մարիկ, - կանչում է հետևից, - երկինքը փուլ է գալիս:

- Ա՛յ Ճստիկ-ճուտիկ, էդ որտեղի՞ց իմացար,- հարցնում է Հավիկ-Մարիկը:

- Օ՛, ես իմ աչքով տեսա, իմ ականջով լսեցի, մի կտորն էլ դեռ պոչիս ընկավ:

Ցուցադրել նկարը

Երեխաներին հարցեր, որ կարողանան տարբերակել լսածը ճիշտ է, թե՛ ոչ:

-Երեխանե՛ր, ուշադիր նայեք Հավիկ-Մարիկի դեմքին, ի՞նչ եք տեսնում. ինչո՞ւ է այդպես:

Լսել պատասխանները և շարունակել:

- Դե, արի փախչենք, - ասում է Հավիկ-Մարիկը:

Վազում են, վազում, հասնում են Բադիկ-Տատիկին:

- Վա՛յ, Բադիկ-Տատիկ, -կանչում է Հավիկ-Մարիկը, -երկինքը փուլ է գալիս:

- Ա՛յ Հավիկ-Մարիկ, էդ որտեղի՞ց իմացար:

- Ճստիկ-ճուտիկն է ասում:

- Ա՛յ Ճստիկ-ճուտիկ, էդ որտեղի՞ց իմացար:

- Օ՛, ես իմ աչքով տեսա, իմ ականջով լսեցի, մի կտորն էլ դեռ պոչիս ընկավ:

Ցուցադրել նկարը

Տալ հարցեր երեխաներին, որ նրանք ուշադրություն դարձնեն այն բանին, որ պետք է լսածի մասին մտածել:

- Ի՞նչ է մտածում Բադիկ-Տատիկը, երբ լսում է Հավիկ-Մարիկին:

- Ինչպե՞ս կարող ենք համոզվել, որ Բադիկ-Տատիկը հավատում է Հավիկ-Մարիկին ու Ճստիկ ճուտիկին:

- Դե, եկեք փախչենք, - ասում է Բադիկ-Տատիկը:

Վազում են, վազում, հասնում են Սագիկ-Քոյրիկին:

- Վա՛յ, Սագիկ-Քոյրիկ, -կանչում է Բադիկ-Տատիկը,- երկինքը փուլ է գալիս:

- Ա՛յ Բադիկ-Տատիկ, էդ որտեղի՞ց իմացար:

- Հավիկ-Մարիկն է ասում:

- Ա՛յ Հավիկ-Մարիկ, էդ որտեղի՞ց իմացար:

- Ճստիկ-ճուտիկն է ասում:

- Ա՛յ Ճստիկ-ճուտիկ, էդ որտեղի՞ց իմացար:

- Օ՛, ես իմ աչքով տեսա, իմ ականջով լսեցի, մի կտորն էլ դեռ պոչիս ընկավ:

Ցուցադրել նկարը

Հարցն ուղղում է երեխաներին, և ասել, որ մտածելու համար ժամանակ է պետք. շտապել պետք չէ:

-Կարծես թե զարմացած է Սագիկ-Քույրիկը և չի շտապում պատասխանել Բաղիկ-Տատիկին, կարո՞ղ եք ասել, թե ինչու:

- Սագիկը նայում է ինչ-որ տեղ, ի՞նչ եք կարծում, ո՞ր է նայում և ի՞նչ է մտածում:

- Դե, եկեք փախչենք,- ասում է Սագիկ-Խաթունը:

Վազում են, վազում, հասնում են Աղա- Աղվեսին:

- Աղա-Աղվես, Աղա-Աղվես,- կանչում է Հնդու-Թնդուն, երկինքը փուլ է գալիս:

- Ա՛յ Հնդու-Թնդու, էդ որտեղի՞ց իմացար,- հարցնում է Աղա-Աղվեսը:

- Սագիկ-Խաթունն է ասում:

- Ա՛յ Սագիկ-Խաթուն, էդ որտեղի՞ց իմացար:

- Բաղիկ-Տատիկն է ասում:

- Ա՛յ Բաղիկ-Տատիկ, էդ որտեղի՞ց իմացար:

- Հավիկ-Մարիկն է ասում:

- Ա՛յ Հավիկ-Մարիկ, էդ որտեղի՞ց իմացար:

- Ճստիկ-Ճուտիկն է ասում:

- Ա՛յ Ճստիկ-Ճուտիկ, էդ որտեղի՞ց իմացար:

- Օ՛, ես իմ աչքով տեսա, իմ ականջով լսեցի, մի կտոր էլ դեռ պոչիս ընկավ:

Ցուցադրել նկարը

Առաջարկել վերհիշել, թե իրենց ծանոթ հեքիաթներում աղվեսը ինչպիսին է եղել: Հենվելով նրանց նախնական գիտելիքի վրա, ենթադրություններ անել, թե ինչպիսին է աղվեսը այս հեքիաթում և պատասխանել հարցին:

-Ի՞նչ եք կարծում, ինչո՞ւ է աղվեսը ժպտում, չէ՞ որ վատ լուր է լսում:

- Էդ ի՞նչ եք ասում, - ասում է Աղա-Աղվեսը, - եկեք ձեզ տանեմ իմ տուն, որ երկինքը ձեր գլխին փուլ չգա:

Ճատիկ-Ճուտիկը, Հավիկ-Մարիկը, Բադիկ-Տատիկը, Սագիկ-Քույրիկը, բոլորը միասին ընկնում են Աղա-Աղվեսի ետևից և մտնում են նրա որջը: Մտնում են նրա որջն ու էն մտնելն էր, որ մինչև էսօր էլ դեռ չեն դուրս եկել:

Հեքիաթի ավարտից հետո երեխաներին առաջարկել խաղալ <<Կորած ճուտիկ>> խաղը.

Երեխաներից մեկը շրջվում և կանգնում է երեխաների խմբին մեջքով: Նա պարտեզում քուջուջ անելիս կորել է: Մյուսները հերթով կանչում են նրան՝ Ա՛-ո՛ւ: Կորած երեխան պետք է գուշակի, թե ով է իրեն կանչում, ով է իր մասին հոգ տանում:

Խաղի ավարտից հետո նստել սեղանների շուրջ և նկարել Ճուտիկին, հետևելով քայլաշարին: Ցուցադրելուց հետո օգնել դժվարացող բալիկներին:

Դիտորդներ

Վարդուհի Բավիկյան-դաստիարակ

Պարապմունքը անցկացվեց ավագ խմբում դաստիարակ Գայանե Հայրապետյանի կողմից: Պարապմունքը ինտեգրված էր, որն իր մեջ ներառում էր մի քանի մեթոդներ՝

խոսքի զարգացում և նկարչություն: Կարծում եմ դաստիարակը հասավ պարապմունքի նպատակին: Երեխաները շատ ուշադիր լսում էին և պատասխանում հարցերին:

Դաստիարակի կողմից հետազոտվող թեմայի կարևորությունը մեծ է և արդիական նախադպրոցական կրթության մեջ, այն ամբողջական էր և միտված էր երեխաների զարգացմանը: Պարապմունքի ընթացքում երեխաների մոտ ձևավորվում և զարգանում են կապակցված խոսքը, սեփական կարծիքը արտահայտելու կարողությունը և այլն:

Աննա Սարգսյան-դաստիարակ

Պարապմունքը ինտեգրված էր՝ խոսքի զարգացում և նկարչություն մեթոդիկաներից: Ինտեգրված պարապմունքի ընտրված ձևը և կառուցվածքը նպատակային էր այնքանով, որ երեխաների համար ստեղծված էր համապատասխան միջավայր, որն էլ իր հերթին նպաստում էր, որ երեխաները ավելի ուշադիր, հաճույքով և մեծ հետաքրքրությամբ ներգրավեն իմաստի ընկալման փուլ, որն էլ տարավ արդյունավետ կշռադատման փուլ: Պարապմունքի ընթացքում բոլոր երեխաները ակտիվություն էին դրսևորում: Այո մեծ է թեմայի կարևորությունը քանի որ ինտեգրված պարապմունքների կազմակերպումն ու իրականացումը բազմաթիվ կրթական մեթոդներից մեկն է՝ ուղղված երեխաների իմացական ոլորտի համակողմանի զարգացմանը, շրջապատող իրականությունը տարբեր տեսանկյուններից ուսումնասիրելուն:

ԵՋՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպիսով, ինտեգրված պարապմունքներն առանձնահատուկ նշանակություն ունեն կրթական գործընթացում: Դրանք սովորական պարապմունքներից տարբերվում են այն առումով, որ այստեղ ամփոփվում, ամբողջացվում և ամրակայվում են անցած նյութի բովանդակությունը վերարտադրելու երեխաների կարողությունները:

Հետազոտության արդյունքում համոզվեցի, որ ինտեգրված պարապմունքները նպաստում են նաև երեխաների միջև խաղային և խոսքային փոխհարաբերությունների կայացմանը, ինչպես նաև հիշողության, իմացական և հուզական ոլորտների զարգացմանը: Ինտեգրված պարապմունքներն ապահովում են երեխայի ներդաշնակ զարգացումը և ապահովում ուրախ, աշխույժ մթնոլորտ: Նման մթնոլորտ երեխաներին վստահություն է ներշնչում արդեն իսկ ձեռք բերած գիտելիքները հմտորեն կիրառելու համար: Դա է պատճառը, որ իմ պարապմունքներում չափազանց կարևորվում են ինտեգրված պարապմունքների դերը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Նախաշավիղ 2.2011, 8.2012, 4.2013
2. Ինտեգրված կրթություն - Վիքիպեդիա՝ ազատ հանրագիտարան
3. Նախադպրոցական ավագ խմբի կրթական համալիր ծրագիր 2022թ.

4. Մեդիա և տեղեկատվական գրագիտությունը նախադպրոցական կրթության մեջ. Դաստիարակի ձեռնարկ
5. lib.armedu.am